

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Beperk virtuele regelgeving. Overheidsregels voor de digitale wereld bevatten grote risico's voor onze vrijheid

Mommers, L.

Citation

Mommers, L. (2008). Beperk virtuele regelgeving. Overheidsregels voor de digitale wereld bevatten grote risico's voor onze vrijheid. *Het Financieele Dagblad*, 2008, 11-11. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/13130>

Version: Not Applicable (or Unknown)
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/13130>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Beperk virtuele regelgeving

Overheidsregels voor de digitale wereld bevatten grote risico's voor onze vrijheid

Laurens Mommers

Bij het vormgeven van de informatiemaatschappij past de overheid terughoudendheid. Regulering van bepaalde aspecten daarvan grijpt vaak veel directer in het leven van mensen in dan het geval is bij 'gewone' regelgeving.

De overheid wil meer greep krijgen op de digitale wereld. De Tweede Kamer onderstreept dat en behandelt wetgevingsinitiatieven over het elektronisch patiëntendossier, gokken op internet, doorverkoop van concertkaarten, en het vastleggen van gegevens over internet- en telefoongebruik.

Het risico van symboolwetgeving is reëel. Zo is het onwaarschijnlijk dat straks concertkaarten niet meer worden verkocht voor meer dan de nominale waarde. Daarnaast is er een serieuzere consequentie, namelijk overregulering. Dat laatste leidt in een digitale context tot virtuele dwangbuizen. Zo levert het elektronisch patiëntendossier via een koppeling aan het Burger Service Nummer een risico op van uitsluiting van zorg. En de vastlegging van gegevens over surf- en belgedrag kan leiden tot gedragsverandering uit angst voor een verdacht profiel.

Virtuele dwangbuizen moeten we vrezan, want ze belemmeren ons in onze vrijheid en bovendien beperken ze zich in hun uitwerking niet tot de digitale wereld. We zien dat bijvoorbeeld bij de invoering van de ov-chipkaart.

Het is daarvoor noodzakelijk de

Virtuele dwangbuizen moeten we wel degelijk vrezan omdat ze niet beperkt blijven tot de virtuele wereld

analoge werkelijkheid te vertalen naar 'digitale voorwaarden'; een lastig proces vol voetangels en klemmen. Wie heeft recht op welke korting? Hoeveel kilometer heeft iemand gereden? Mag hij nog overstappen op een ander vervoermiddel? Meer dan de gehackte chip maken een complex tariefstelsel, gebrek aan pragmatisme en minachting voor de privacy van de reiziger het systeem kwetsbaar.

Bovendien is het systeem gekoppeld aan fysieke belemmeringen, zoals de toegangspoortjes in de metro. Op het raakvlak van de virtuele en de fysieke werkelijkheid treden nieuwe risico's op.

Als uw navigatiesysteem zegt dat u moet omkeren, terwijl u recht naar uw bestemming rijdt, kunt u dat systeem negeren. Het bestuurt uw auto namelijk niet.

Dat geldt niet voor de poortjes die u straks op stations overal in het land tegenkomt. Die vormen een fysieke barrière. Als u 's avonds moederziel alleen voor station Schiedam staat, en uw ov-chipkaart is defect of bevat geen saldo, probeer dan nog maar eens een trein in te komen.

Telefoonmenu's die u niet doorlaten naar een echte medewerker, en spamfilters die spam wél doorlaten maar valide e-mail niet, zijn andere voorbeelden van virtuele dwangbuizen. Het is vaak een vorm van 'eigenrichting'. Als er veel spam vanaf een bepaalde computer komt, wordt vaak alle e-mail vanaf die computer 'geboycot'. Het gaat om een ernstige inbreuk op vrijheden van individuen, die ongesanctioneerd blijft.

In de echte wereld hebben we

een wetgevende, uitvoerende en een rechterlijke macht. De virtuele werkelijkheid is een speeltuin voor mensen die zich zonder wettelijke basis bevoegdheden uit al deze drie categorieën willen aanmeten. Waar de virtuele en de echte werkelijkheid samenkomen, grijpt virtuele regulering rechtstreeks in op de wereld om ons heen. De wetgever moet zich daar meer rekenschap van geven. Bescherming van onze vrijheden moet in een rechtsstaat zwaarder wegen dan de controleneurose van de overheid.

Dr. Laurens Mommers is verbonden aan eLaw@Leiden, Centrum voor Recht in de Informatiemaatschappij, Universiteit Leiden. Hij werkt daarnaast bij Legal Intelligence in Rotterdam.

